

Οι
Ολυμπιακοί
Αγώνες
κατά την
Αρχαιότητα

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ξεκίνησαν το 776 π.χ. και ήταν αφιερωμένοι στον «Ολύμπιο Δία», τον πατέρα των θεών.

Ήταν μία σειρά αθλητικών αγώνων μεταξύ εκπροσώπων των ελληνικών πόλεων-κρατών και αναμφίβολα οι σημαντικότεροι από τους πανελλήνιους θρησκευτικούς αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα.

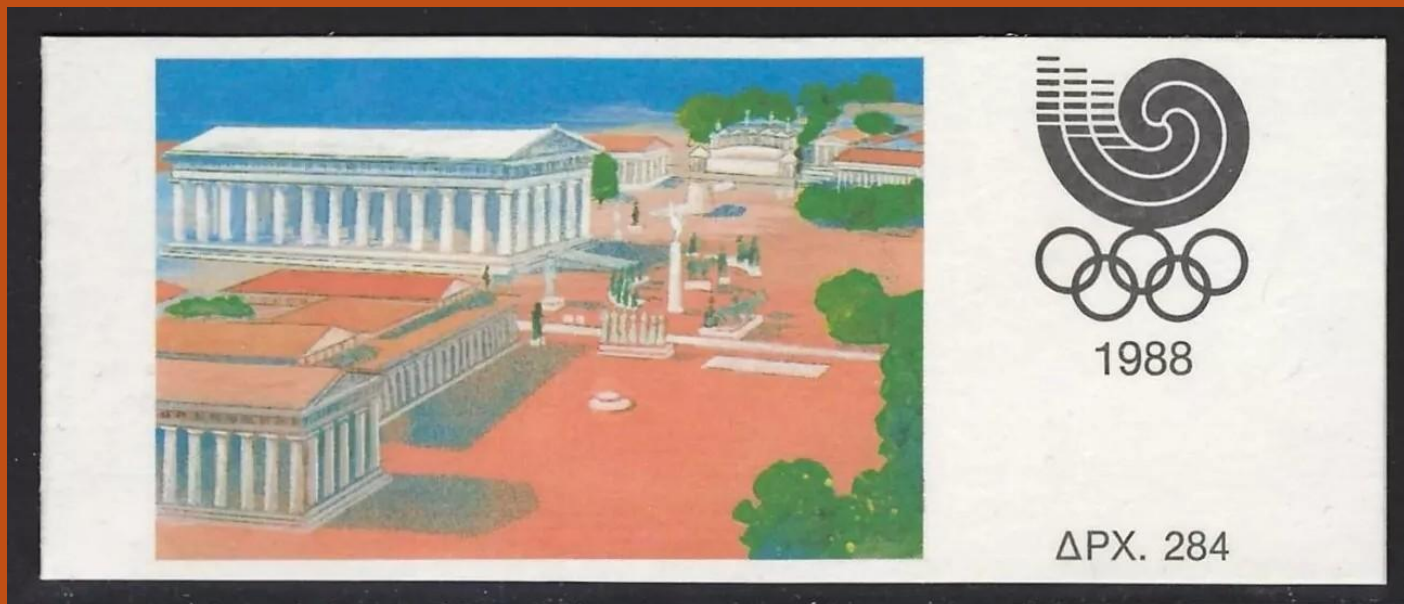
Γραμματόσημο της Γουινέας-Μπισσάου, χώρας της Δυτικής Αφρικής.

Απεικονίζει φανταστική αναπαράσταση του χρυσελεφάντινου αγάλματος του ΔΙΑ, που σμίλευσε το 435 πΧ. ο Αθηναίος γλύπτης Φειδίας. Το άγαλμα, 13 μέτρων ύψους, ήταν εγκαταστημένο στον ναό του θεού στην Ολυμπία και θεωρείτο ως ένα από τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου.

Ερώτηση: Τι γνωρίζετε για τον Φειδία και ποιά ήταν τα 7 θαύματα του αρχαίου κόσμου;

Οι Ολυμπιακοί αγώνες στην αρχαιότητα λάμβαναν χώρα κάθε 4 χρόνια στην αρχαία Ολυμπία. Αρχικά κρατούσαν μία μόνο μέρα αλλά όσο πλήθαιναν τα αθλήματα, μεγάλωνε και η διάρκεια διεξαγωγής τους, φτάνοντας μέχρι και τις 5 μέρες.

Στη διάρκεια τους οι θεατές πραγματοποιούσαν θυσίες στους βωμούς των θεών, με πιο μεγαλειώδη αυτή των εκατό βοδιών στο βωμό του Δία.

Φανταστική απεικόνιση της αρχαίας Ολυμπίας, με μεγαλοπρεπή ναό στο κέντρο.

Τευχίδιο: Περιέχει μια σειρά 5 αναμνηστικών γραμματοσήμων, τα οποία κυκλοφόρησαν το 1988 με την ευκαιρία των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων στη Σεούλ, πρωτεύουσα της Νότιας Κορέας.

Ερώτηση: Για ποιο λόγο εκδόθηκαν αθλητικά αναμνηστικά γραμματόσημα το 1988; Που βρίσκεται η Νότια Κορέα;

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες διεξάγονταν στο Στάδιο και τον Ιππόδρομο, μπροστά σε χιλιάδες θεατές από όλες τις πόλεις του τότε γνωστού ελληνικού κόσμου.

Πάνω: Το στάδιο της αρχαίας Ολυμπίας, σε γραμματόσημο του 1980, που κυκλοφόρησε σε ανάμνηση των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων στη Μόσχα.

Κάτω: «Φεγιέ» με την «κρύπτη» (είσοδο) του σταδίου της αρχαίας Ολυμπίας., απ' όπου έμπαιναν μόνο οι αθλητές.

Φεγιέ (Feuillet): Γαλλικός φιλοτελικός όρος, που αφορά εικονογραφημένο μικρό χαρτάκι, το οποίο περιλαμβάνει τα γραμματόσημα μιας σειράς, αλλά και εικονογράφιση στο περιθώριό του.

Κυκλοφορεί σε περιορισμένο αριθμό, είναι ιδιαίτερα αγαπητό στους συλλέκτες φιλοτελικό είδος καθώς συμπληρώνουν με αυτό τις συλλογές τους, ενώ παράλληλα μπορεί να χρησιμοποιηθεί κανονικά και στην αλληλογραφία.

Αρχικά, στους Ολυμπιακούς Αγώνες είχαν δικαίωμα συμμετοχής μόνο ελεύθεροι Έλληνες άρρενες πολίτες.

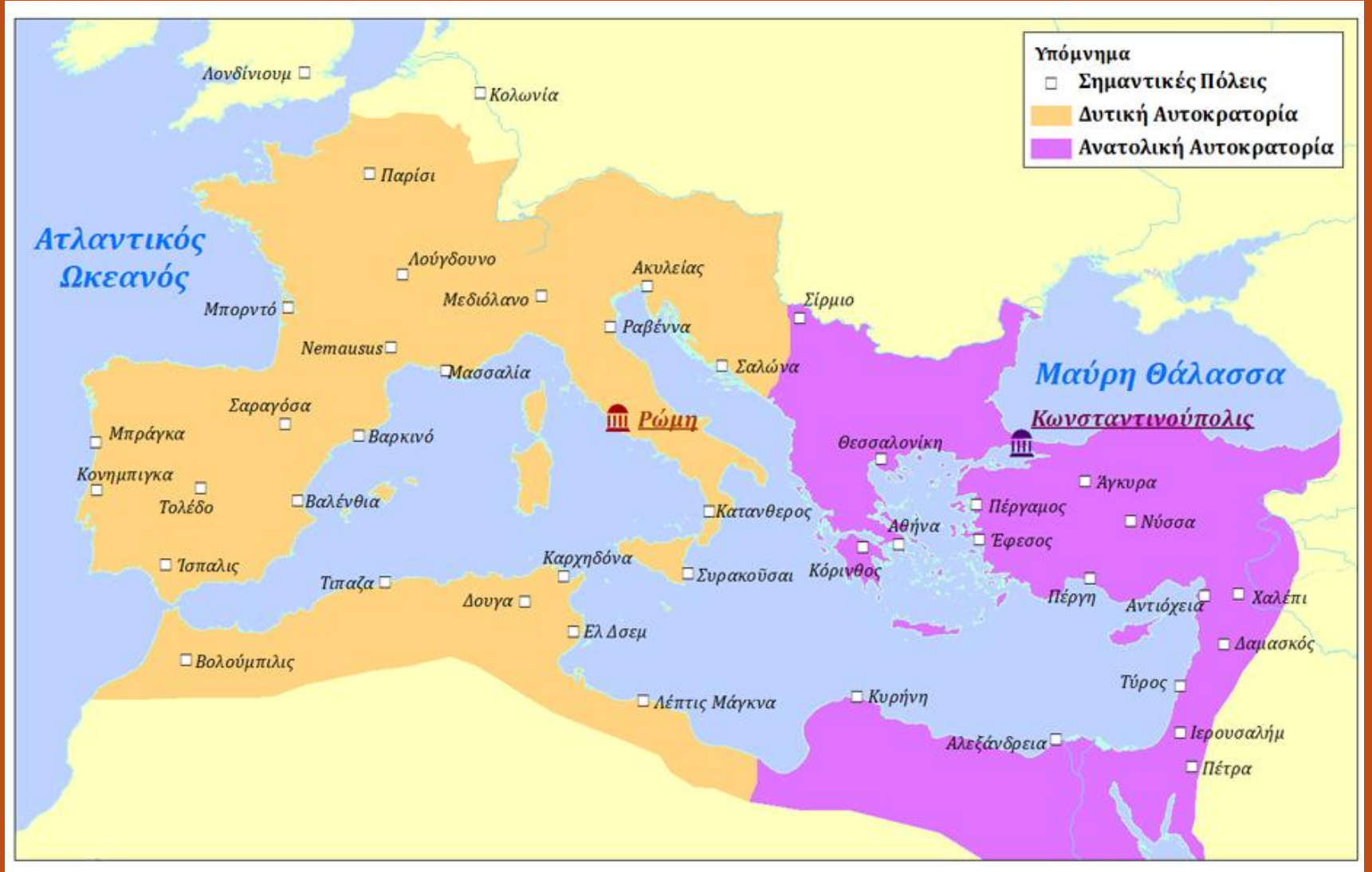
Οι γυναίκες δεν συμμετείχαν και δεν είχαν δικαίωμα να παρακολουθήσουν τους συγκεκριμένους θρησκευτικούς αγώνες. (Όπως ισχύει για το Άγιο Όρος σήμερα).

Αργότερα, με την επικράτηση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, απέκτησαν δικαίωμα συμμετοχής οι άρρενες πολίτες ολόκληρης της αυτοκρατορίας.

Η διοργάνωσή τους γινόταν μέχρι το 393 μ.Χ. όταν ο αυτοκράτορας Θεοδοσίος – αφού είχε επικρατήσει ο Χριστιανισμός - απαγόρευσε την διεξαγωγή τους, καθώς τους θεώρησε ως ειδωλολατρικό κατάλοιπο.

Ερώτηση: Ποιές ήταν οι πρωτεύουσες της Δυτικής και της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας (μετά το διαχωρισμό του 395 μ.Χ.).

Οι ανώτατοι κριτές και δικαστές των Αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων ονομάζονταν «Ελλανοδίκες».

Οι Ελλανοδίκες διασφάλιζαν την δεικνυσία των αγώνων και είχαν ως ιερό καθήκον να διατηρούν το επίπεδο και την κληρονομιά των Αγώνων, καθώς και να καθιστούν σίγουρο ότι οι κανόνες τηρούνται.

Αρχικά επονομάζονταν Αγωνοθέτες, που αποδίδεται ως «διοργανωτές των αγώνων», αλλά αργότερα επικράτησε η ονομασία «Ελλανοδίκες».

Οι αποφάσεις των Ελλανοδικών ήταν τελεσίδικες.

Οι Ελλανοδίκες μπαίνουν στο στάδιο των αγώνων μέσα από την επίσημη είσοδο («κρύπτη»)

Αναμνηστικό γραμματόσημο της σειράς του 1960 για τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Ρώμης.

Ερώτηση: Τι σημαίνει τελεσίδικη απόφαση;

Οι νικητές - οι Ολυμπιονίκες -
βραβεύονταν με ένα στεφάνι
αγριελιάς, τον «κότινο» και
απολάμβαναν ιδιαίτερες
τιμές από την πατρίδα τους.

Για όσο διάστημα κρατούσαν
οι Αγώνες, οι αρχαίοι
Έλληνες υπάκουαν στον
κανόνα της ...

Αρχικά η Ιερή Εκεχειρία είχε
διάρκεια ενός μήνα και
αργότερα έφτασε τους τρεις.

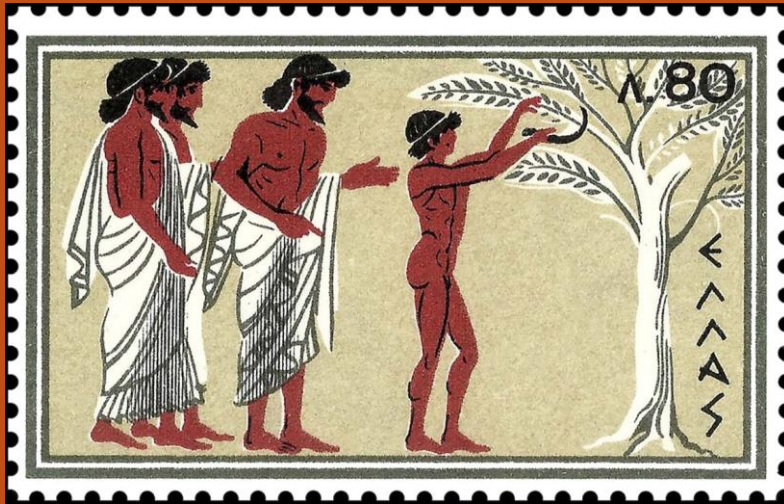

«Ιερής Εκεχειρίας»,
που σήμαινε διακοπή στις
εχθροπραξίες και
απαγόρευση εκτέλεσης της
θανατικής καταδίκης.

Γραμματόσημο από την Βραζιλία.
Στο κέντρο του απεικονίζεται σχηματικά
το έμβλημα των Ολυμπιακών Αγώνων της «Αθήνας 2004».
Πρόκειται για τον «κότινο», ένα απλό στεφάνι από κλαδί ελιάς.

Ερώτηση: Ποια είναι τα αγάλματα, που απεικονίζονται δεξιά και αριστερά του εμβλήματος;

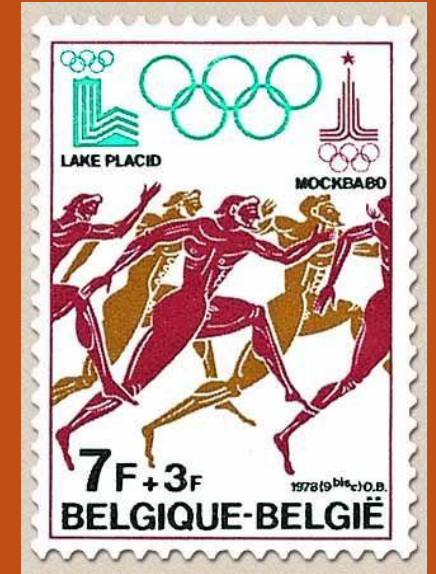
Δύο γραμματόσημα από την αναμνηστική σειρά του 1960
για την Ολυμπιάδα της Ρώμης:

*Αριστερά: Κόψιμο κλαδιών ελιάς με χρυσό δρεπάνι
για τη δημιουργία του «κότινου».*

Δεξιά : Οι Ελλανοδίκες στεφανώνουν έναν Ολυμπιονίκη.

Ερώτηση: Γιατί το δρεπάνι ήταν χρυσό;

Τα αγωνίσματα: Αγώνες δρόμου

*Το πρώτο Ολυμπιακό αγώνισμα ήταν ο δρόμος «σταδίου»,
μια κούρσα 192 περίπου μέτρων (ένα στάδιο).*

*Στη συνέχεια προστέθηκε ο «δίαυλος»,
αγώνας δρόμου 384 μέτρων (2 στάδια).
Διπλή διαδρομή, επέστρεφαν στο σημείο εκκίνησης.*

*Το 720 π. Χ. προστέθηκε και ένας αγώνας αντοχής
Ο «δόλιχος»
(ήταν απόσταση δώδεκα «διαύλων» δηλαδή 24 στάδια).*

*Όλα τα γραμματόσημα απεικονίζουν δρομείς από
αρχαία ελληνικά αγγεία.*

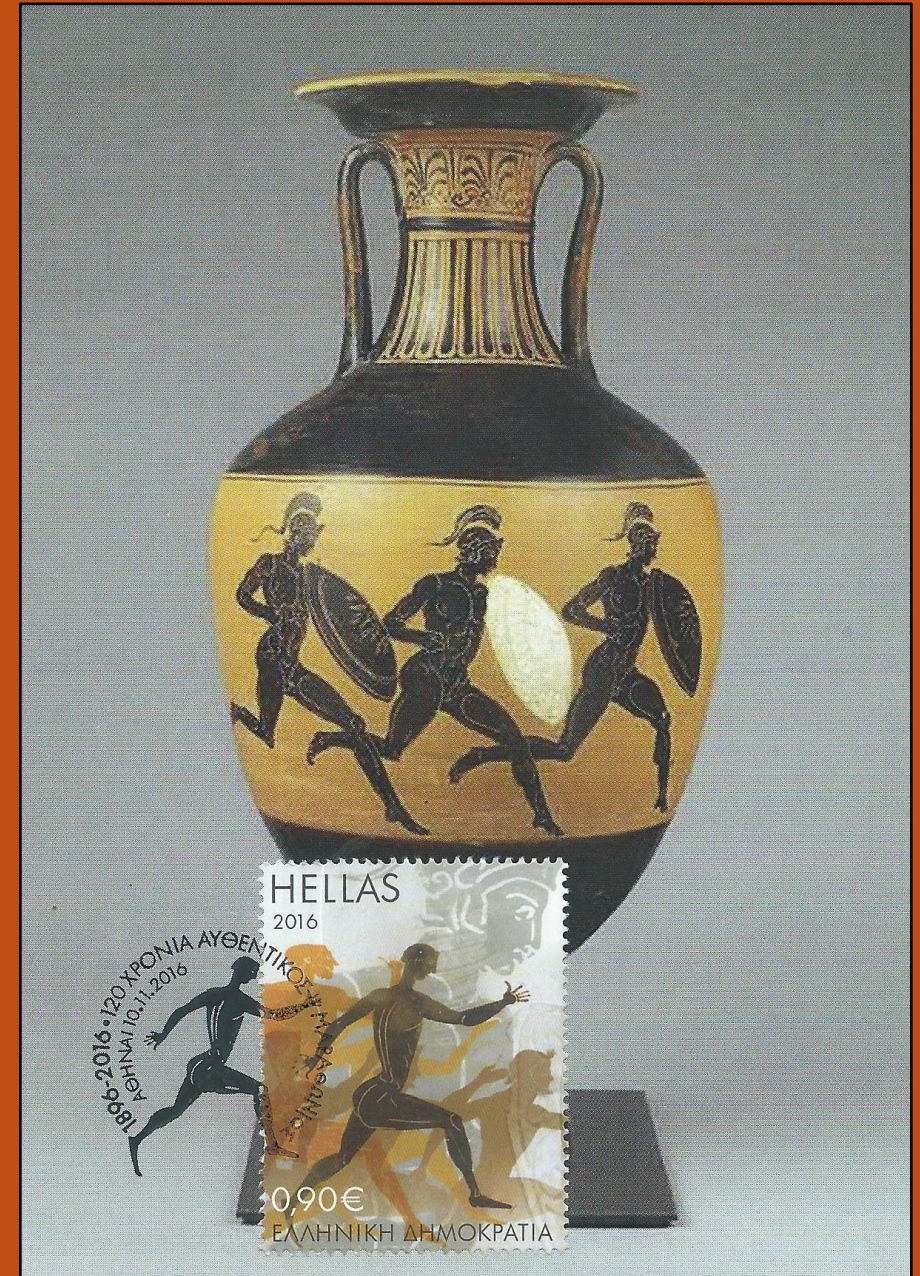
Ερώτηση: Δύο από τα πέντε γραμματόσημα δεν είναι ελληνικά. Μήπως ξέρετε από ποιά κράτη;

*Τα αγωνίσματα δρόμου ήρθε να συμπληρώσει το 520 π.Χ
ο «οπλίτης»,
αγώνας δρόμου 400 μέτρων με πανοπλία.*

Δίπλα: Κάρτα Μάξιμουμ με γραμματόσημο από τη σειρά του 2016
«120 χρόνια αυθεντικός μαραθώνιος 1896 – 2016».
Η κάρτα απεικονίζει αρχαίο αγγείο με 3 οπλίτες,
σε αγώνα δρόμου με τις πανοπλίες τους.
Αττικός μελανόμορφος παναθηναϊκός αμφορέας
(323-322 π.Χ.). Μουσείο Λούβρου, Παρίσι, Γαλλία.

Η «Κάρτα Μάξιμουμ» είναι ένα ακόμη φιλοτελικό συλλεκτικό
είδος, που συνδυάζει ένα γραμματόσημο, μια καρτ-ποστάλ με
παρόμοια εικόνα με εκείνη του γραμματοσήμου (τη δείχνει με
περισσότερες λεπτομέρειες χωρίς να το αντιγράφει) και μια
κατάλληλη σφραγίδα, που ακυρώνει το γραμματόσημο
κολλημένο πάνω στην εικόνα της κάρτας.

**Ερώτηση: Εκτός από τις ασπίδες τι άλλο εξοπλισμό
φέρουν οι οπλίτες – δρομείς;**

Τα αγωνίσματα: Η πάλη

α

Παλαιστές: Μαρμάρινο ανάγλυφο από βάση επιτύμβιου αγάλματος κούρου (510 π.Χ.)
(Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολ. Μουσείο)

β

Παλαιστές : Από ερυθρόμορφο αμφορέα (530-525 π.Χ.)
Μουσείο Staatliche, Βερολίνο, Γερμανία

Αναμνηστικά ελληνικά γραμματόσημα για
α) Ολυμπ.Αγώνες Μονάχου 1972 & β) Ολυμπ. Αγώνες Μόντρεαλ 1976

Ερώτηση: Σε τι χρησίμευαν τα αγγεία στην αρχαία Ελλάδα;

Τα αγωνίσματα: Η πυγμή (πυγμαχία)

Πυγμάχοι: Από θραύσμα ερυθρόμορφου αγγείου του 490 π.Χ. Μουσείο Altes, Βερολίνο, Γερμανία.

Αναμνηστικό γραμματόσημο για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του ΤΟΚΙΟ (1964)

Ερώτηση: Πώς διακρίνουμε τα ερυθρόμορφα αγγεία;

Τα αγωνίσματα: Παγκράτιον

Το Παγκράτιον ήταν ένας συνδυασμός πάλης, λακτισμάτων και πυγμαχίας.

Η ονομασία προέρχεται από τις λέξεις παν + κρατείν, δηλαδή νικητής γινόταν αυτός που "κυριαρχεί απόλυτα". Οι αθλητές ονομάζονταν «παγκρατιαστές».

Εισήχθη στους Ολυμπιακούς Αγώνες το 648 π.Χ. στην 33η Ολυμπιάδα. Ήταν θεαματικό και δημοφιλές αγώνισμα αλλά και επικίνδυνο, αφού είχε ως αποτέλεσμα πολλές φορές ως και το θάνατο του ενός των αντιπάλων.

«Το γλυπτό των Παλαιστών». Ρωμαϊκό αντίγραφο αρχ. ελληνικού από τον 3ο αιώνα π.Χ., όπου απεικονίζονται παγκρατιαστές. Πινακοθήκη Ουφίτσι, Φλωρεντία, Ιταλία.

Αναμνηστικό γραμματόσημο για τη «Μεσολυμπιάδα του 1906»

Ερώτηση: Τι γνωρίζετε για τη «Μεσολυμπιάδα του 1906»;

Τα αγωνίσματα: Οι αρματοδρομίες

*Το τέθριππον: το αγώνισμα αυτό προστέθηκε το 680 π.Χ.
Αφορούσε έναν αγώνα δρόμου με άρμα, που συρόταν από τέσσερα άλογα.
Το μήκος της διαδρομής ήταν δέκα ή δώδεκα γύροι του ιπποδρόμου.*

Τα γραμματόσημα:

- α. Αριστερά: Η θεά Νίκη οδηγεί τέθριππο άρμα. (γραμ/μο για τους Ο.Α. της Αθήνας - 1896)
- β. Αρματοδρομία από ανάγλυφο του 5^{ου} π.Χ. αι. (γραμ/μο για τους Ο.Α. του Τόκιο - 1964)

Τα αγωνίσματα: Οι ιππικοί αγώνες

Τα ιππικά αγωνίσματα εισάγονται για πρώτη φορά στην 33η Ολυμπιάδα το 648 π.Χ. Ήταν αγώνισμα με αναβάτη σε άλογο, που έκανε έξι φορές το γύρο του ιπποδρόμου. Στις ιπποδρομίες ο αναβάτης ίππευε γυμνός, δίχως εφίππιο και αναβολείς κρατώντας το μαστίγιο και τα ηνία, όπως απεικονίζεται σε διάφορες παραστάσεις αγγείων.

Κυπριακό αναμνηστικό γραμματόσημο για την Ολυμπιάδα της Αθήνας (2004)

Ερώτηση: Τι είναι το σήμα, που υπάρχει στο αριστερό τμήμα του γραμματοσήμου;

Τα αγωνίσματα: Ο δίσκος

Στους Ολυμπιακούς Αγώνες ο δίσκος εισήχθη το 632 π.Χ. και αποτελούσε πάντα αγώνισμα του πεντάθλου.

Οι δίσκοι που χρησιμοποιούσαν οι δισκοβόλοι αρχικά ήταν λίθيني, αργότερα όμως ήταν από χαλκό, μολύβι ή σίδηρο.

Όπως φαίνεται σε διάφορες παραστάσεις αγγείων αλλά και αγαλμάτων (δισκοβόλος του Μύρωνα), ο τρόπος που έριχναν το δίσκο δεν διέφερε από το σημερινό.

Αναμνηστικά γραμματόσημα:

- α) για τους πρώτους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αθήνα (1896) – Ο δισκοβόλος του Μύρωνα.
- β) για τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Ρώμης (1960) – από μελανόμορφο αγγείο
- γ) για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Τόκιο (1964) - από ερυθρόμορφο αγγείο

Ερώτηση: Τι σχήμα είχαν οι δίσκοι κατά την αρχαιότητα;

Τα αγωνίσματα: Το ακόντιο

Το ακόντιο ήταν ένα μακρύ ξύλινο κοντάρι μήκους 1,50-2 μ., με μυτερή την άκρη του, χωρίς μεταλλική αιχμή και πιο ελαφρύ από το πολεμικό. Μία λουρίδα από δέρμα, η λεγόμενη αγκύλη, μήκους 0,40 μ. σχημάτιζε θηλειά στο κέντρο βάρους του ακοντίου. Στη θηλειά αυτή ο αθλητής περνούσε το δείκτη και το μέσο δάκτυλο του χεριού. Στα υπόλοιπα η τεχνική ρίψης του ακοντίου δεν διέφερε από τη σημερινή.

Αναμνηστικά γραμματόσημα (εικονογράφηση από ερυθρόμορφα και μελανόμορφα αγγεία):
α) για την 10^η Βαλκανιάδα στην Αθήνα (1939) & β) για τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Ρώμης (1960).

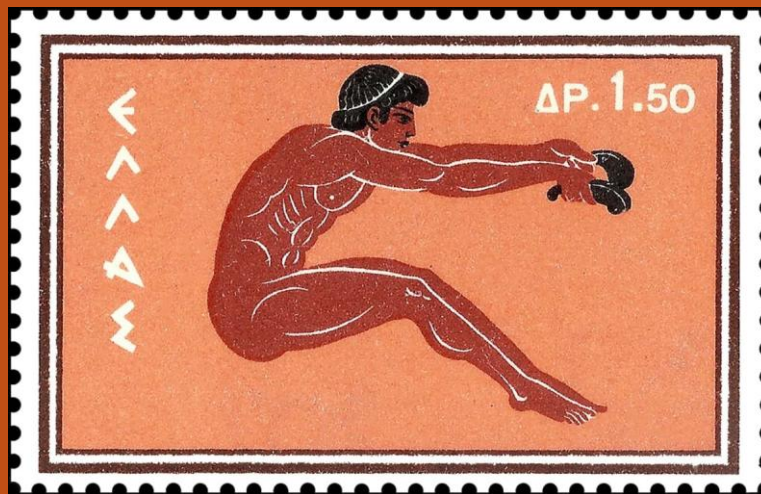
Ερώτηση: Υπήρχαν αθλητικές φόρμες κατά την αρχαιότητα;

Τα αγωνίσματα: Το άλμα

Κατά την εκτέλεση του άλματος οι αθλητές χρησιμοποιούσαν τους «αλτήρες», λίθινα ή μολύβδινα βάρη προκειμένου να εξασφαλίσουν οι άλτες καλύτερη επίδοση.

Οι αλτήρες ήταν διαφόρων τύπων, ανάλογα με το σχήμα τους: ελλειψοειδείς, αμφίσφαιροι, αμφιβαρείς, κυρίως όμως μακροί και σφαιροειδείς. Είχαν βάρος περίπου 1,5 κιλό, αλλά μερικές φορές πολύ περισσότερο.

Σύμφωνα με μαρτυρίες που υπάρχουν, κατά τη διεξαγωγή του άλματος παιζόταν αυλός, καθώς η μουσική βοηθούσε καλύτερα τον άλτη να αποκτήσει ρυθμό στις κινήσεις του.

Αναμνηστικά γραμματόσημα για τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Ρώμης - αριστερά (1960) & του Μόντρεαλ – Καναδά δεξιά (1976).

Ερώτηση:
Πόσοι «αλτήρες» απεικονίζονται στα δύο γραμματόσημα ;

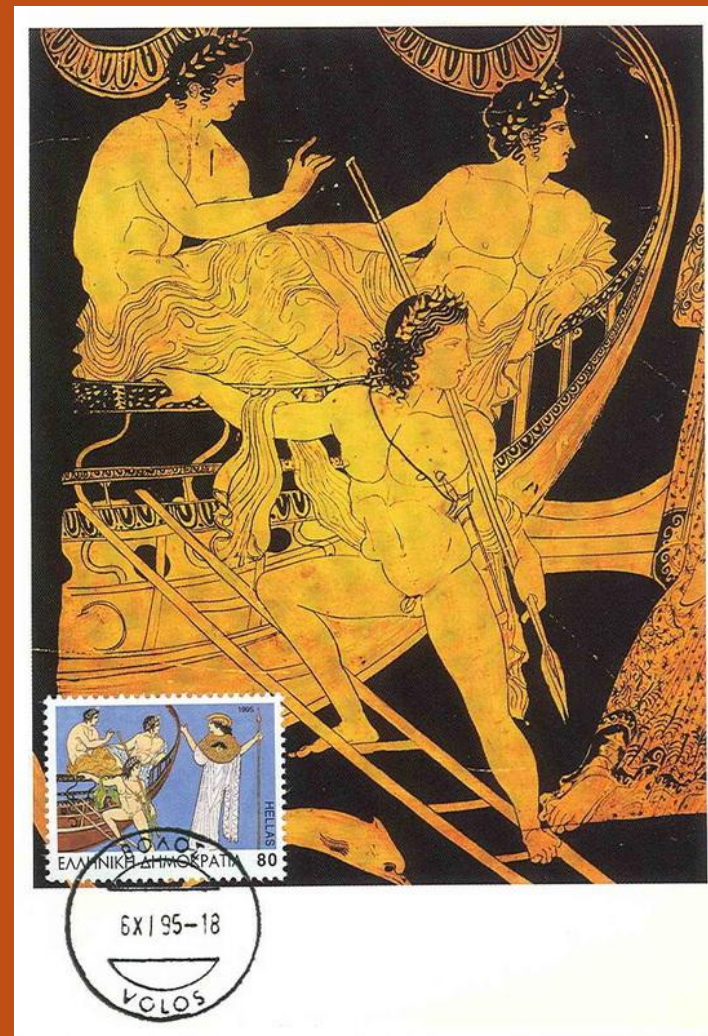
Τα αγωνίσματα: Το πένταθλον

Το «ΠΕΝΤΑΘΛΟΝ»
αποτελούσαν πέντε αγωνίσματα:
Δρόμος, Άλμα, Πάλη, Ακόντιο και Δίσκος.

Σύμφωνα με την παράδοση, το ΠΕΝΤΑΘΛΟ
καθιερώθηκε από τον Ιάσονα στους αγώνες των
Αργοναυτών στη Λήμνο, για να τιμήσει το φίλο
του Πηλέα, που πήρε μέρος και στα πέντε
αγωνίσματα, κερδίζοντας την πρώτη θέση στην
πάλη και τη δεύτερη σε όλα τα υπόλοιπα.

Κάρτα Μάξιμουμ με γραμματόσημο
από την αναμνηστική σειρά (1995)
για την Αργοναυτική Εκστρατεία.

Στο γραμματόσημο απεικονίζονται Αργονταύτες
και επιπλέον η Αργώ και η θεά Αθηνά

Ερώτηση: Τι γνωρίζετε για την Αργοναυτική Εκστρατεία;

Η προετοιμασία των αθλητών

Η σημασία των Ο.Α. στην αρχαιότητα ήταν τεράστια. Οι αθλητές, που κατέβαλαν μεγάλες προσπάθειες κατά τη διάρκεια της πολύχρονης προετοιμασίας τους, θεωρούσαν τη νίκη ως εξαιρετική αρετή. Επιπλέον η ηθική ανταμοιβή – αποκτούσαν φήμη αθάνατη – έκανε τη νίκη να αξίζει όλες τις προσπάθειες και τον σημαντικό πόνο.

Αναμνηστικά γραμματόσημα για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Λος Άντζελες (1984).
Απεικονίζουν παραστάσεις προετοιμασίας αθλητών από ερυθρόμορφα αγγεία.

Ερώτηση: Τι αθλήματα διακρίνετε;

Τα επινίκια

Οι πόλεις – κράτη θεωρούσαν τους αγώνες ιερούς ,
όπως αποδεικνύεται από το
θεσμό της «εκεχειρίας» και τους «Θησαυρούς»,
που ανέγειραν στην περιοχή.

Κατά την επιστροφή των Ολυμπιονικών «γκρέμιζαν
συμβολικά ένα τμήμα των τειχών» σε ένδειξη ότι δεν
είχε ανάγκη από αμυντικά, οχυρωματικά έργα, αφού
την προστασία τους, σε περίπτωση κινδύνου, θα την
αναλάμβαναν αυτοί, που θεωρούνταν ημίθεοι.

Ο Διαγόρας ο Ρόδιος, πυγμάχος Ολυμπιονίκης,
περιφέρεται στο χώρο του σταδίου στους ώμους των
δύο γιών του μετά τη δική τους νίκη
σε μεταγενέστερους Ολυμπιακούς Αγώνες.
Ένας μάλιστα από τους θεατές λέγεται ότι του φώναξε:
«Κάτθανε Διαγόρα! Ου και ες Όλυμπον αναβήση» -
«Πέθανε Διαγόρα, δεν θα ανέβεις και στον Όλυμπο»

Γραμματόσημο από την
«Ιστορική σειρά»
του 1937

Γραμματόσημο από από
την αναμνηστική σειρά
του 1960 για την
Ολυμπιάδα της Ρώμης
(1960)

**Ερώτηση: Πόσα άλογα είχε το άρμα του Ολυμπιονίκη;
Και πώς χαρακτηριζόταν;**

Πίνδαρος: Ο υμνωδός των Ολυμπιακών Αγώνων

Ο Πίνδαρος (522 π.Χ. - 443 π.Χ.)
υπήρξε λυρικός ποιητής της Αρχαίας Ελλάδας.
Από τα σημαντικότερα έργα του υπήρξαν
«ΤΑ ΕΠΙΝΙΚΙΑ», χορωδιακά άσματα που
ψάλλονταν στην πατρίδα του νικητή
κατά τον εορτασμό της επιτυχίας του
ή ακόμα και στον χώρο διεξαγωγής των αγώνων.

Αναμνηστικό γραμματόσημο για τους
Ολυμπιακούς Αγώνες του Μεξικού (1968).

Ερώτηση: Πού γεννήθηκε ο Πίνδαρος;

Έργα τέχνης από την Αρχαία Ολυμπία στα ελληνικά γραμματόσημα

Η Νίκη του
Παιωνίου
(425 π.Χ.)

Ο Ερμής του
Πραξιτέλη
(340 π.Χ.)

Ο Ηρακλής και τα
μήλα των Εσπερίδων
(5ος αι. π.Χ.)

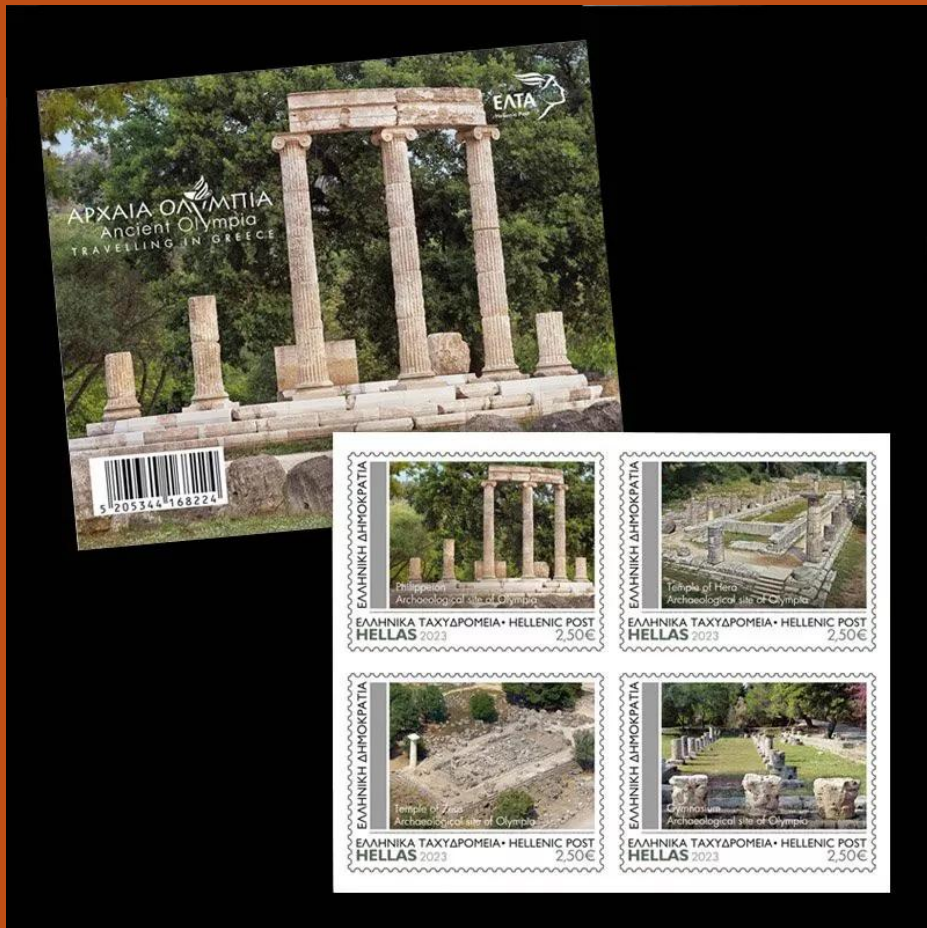
Ο Ηρακλής και
ο ταύρος της Κρήτης
(5ος αι. π.Χ.)

Ο Απόλλων
(5ος αι π.Χ.)

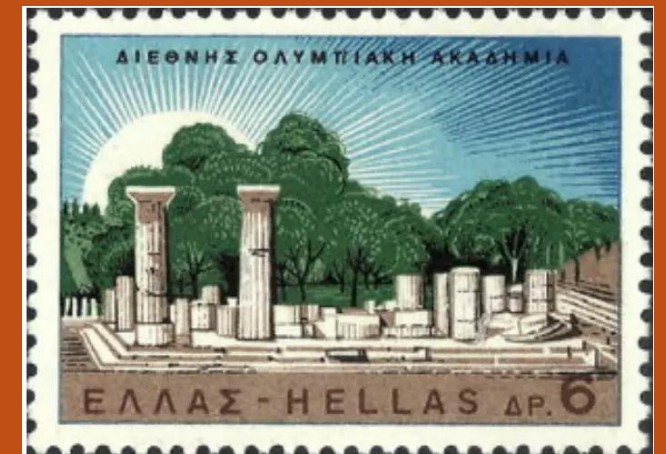
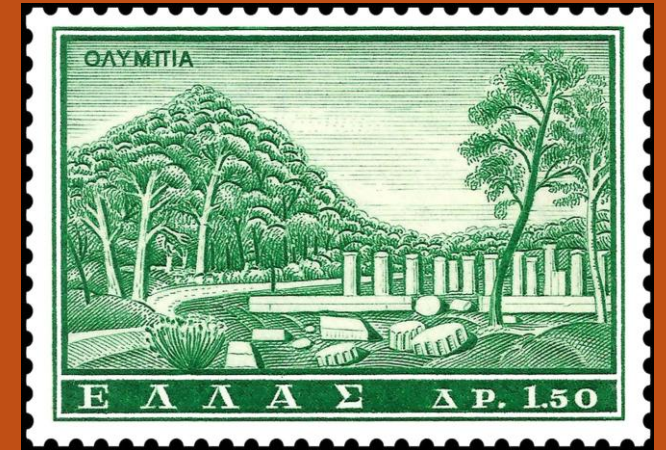
Ερώτηση: Πού βρίσκονται σήμερα τα έργα τέχνης, που απεικονίζονται στα παραπάνω γραμματόσημα

Τοπία και ναοί της Αρχαίας Ολυμπίας στα ελληνικά γραμματόσημα

Αριστερά:
α. Φιλίππειον
β. Ναός της Ήρας
γ. Ναός του Δία
δ. Γυμνάσιον

Δεξιά:
α. Κρόνιος λόφος
β. Ναός της Ήρας

Ερώτηση: Ο χώρος της αρχαίας Ολυμπίας είναι επισκέψιμος;

Παραγωγή:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ

<https://www.efo.gr/>

Σχεδίαση-υλοποίηση: Ν. Μαλλούχος

Χρήσιμοι σύνδεσμοι: <https://www.efo.gr/useful-links/>